WASHINGTON

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LIX. Ч. 108. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК. ЧЕТВЕР, 10-го ТРАВНЯ 1951. No. 108. JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, MAY 10, 1951. VOL. LIX.

... ЦЕНТІВ в Злуч. Дер. Америки СІМ ЦЕНТІВ Закордоном Тел. „Свободи": BErgen 4-0807 4-0237 Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 FIVE CENTS in the U. S. of America SEVEN CENTS Elsewhere

...АРШАЛ ПЕРЕДБАЧУЄ НАПАД СОВЄТІВ НА ЯПОНІЮ

Якщо американські літаки бомбардуватимуть Манджурію

Вашинґтон, 8 травня. — У другому дні переслухання секретаря оборони Джорджа Маршала в сенатських об'єднаних комісіях для вияснення причин звільнення ген. Доґлеса МекАртура зі становища головного командувача на Далекому Сході, секретар заявив, що він був би послухав ради МекАртура, щоб бомбардувати комуністичні китайські бази в Манджурії і був би доручив це зробити, якщо б справді не було признак, що Росія виступить у Корейській війні проти Об'єднаних Націй. Маршал теж заявив, що на Далекому Сході панує велике напруження, серед якого є дуже велика можливість, що внаслідок російської інтервенції прийде до світової війни. Значні совєтські повітряні і наземні сили зосереджені коло Корейського півострова, від Владивостоку до Дайрену. Ген. Маршал має інформації, що росіяни постійно зосереджують свої сили в цій околиці, тобто в Сибірі і на острові Сахаліні, положеному на північ від Японії; дальше в Харбіні й Порт Артурі та Дайрені. Збройні сили й літаки в в совєтських базах становлять справжню загрозу для Японії, як теж для американських баз на Окінаві.

Росія може використати японських воєнних полонених проти Японії.

Звісне, що серед військ на Сахаліні є колишні японські воєнні полонені, яким защіплено комунізм і тому стало зовсім можливе, що росіяни схочуть виконати напад на Японію японськими військами. Зібравши ще раз ці арґументи, Маршал заявив:

„Ми можемо несподівано найтися в положенні, що треба буде виступити чинно (проти Совєтів) і ми на це приготовані; одначе до цього часу це можна було виминути. Завтра це може стати неминучим і нам треба рахуватися з опінією багато інших країн і інших народів, які зайняті цею самою боротьбою".

Закидає МекАртурові захитання настрою серед вояків.

„Американські війська списалися світло (в Корейській війні) і ще сьогодні я дістав вісті про знаменитий настрій серед них, а це дуже важний фактор, якщо має бути осягнений успіх у боях... Одначе я збентежений, а думаю, що й ви були б стурбовані, якщо б американські війська в такім положенні підпали під вплив думок їхного командувача, який сказав, що жертви, які вони потерпіли, були зроблені без оправданої цілі. Це було сказане не раз, а багато разів. Крім того самий факт, що їхній командувач був у повнім розходженні з правною урядовою владою — усе те дуже поважні справи і нам треба найти якийсь спосіб, щоб підчас теперішніх допитів не допустити до заломання настрою на полі бою" — пригадував Маршал.

Сумнівається про негайний мир.

Потім секретар Маршал говорив про тайні справи, які не годитися подавати до прилюдного відома з уваги на прислухування ворога до теперішніх дебат. З того, що оприлюднено. публіка довідалася, що уряд не надіється швидкого миру з червоними китайцями. Мир може прийти тільки після великого знищення ворожих військ, коли то комуністи можуть прохати мира. Треба надіятися, що до того прийде, бо збройні сили О. Н. вже знищили коло 800,000 ворожого війська і наповнили вщерть раненими шпиталі по цілому Китаю. Кількість американських жертв дійшла до 60,000, одначе ці жертви маліють від лютого і є надія, що будуть маліти.

Про можливість нападу росіян на Европу ген. Маршал сказав, що Америка й аліянти мусять бути готові на напад Совєтів в тій частині світу. Хоч аліянти не мають сил відбити цей напад, одначе не мають вибору. У Кореї аліянти можуть вибирати, як їм поступати, а якщо б Росія напала на Корею й Японію, то Америка якстій відбила б цей напад могутнім протинаступом. Уряд має одноцільні пляни для боротьби в цілому світі і не має наміру йти на угодовство з ворогом. Що урядові пляни видають належні наслідки, пізнати з того, що Росія зазнала великої поразки в Югославії, втратила нагоду в Греції й завелася на Кореї.

Про негодування ген. МекАртура сказав Маршал, що між командувачем і урядом бувають різниці в поглядах, одначе їх не оприлюднюються. Він самий не годився часто з през. Рузвелтом, однак не говорив про їхні розходження прилюдно. Якщо МекАртур хотів вирівняти непорозуміння, він міг приїхати до ЗДА і обговорити ці справи у столиці.

ПРОДАНО БУДИНОК НІМЕЦЬКОЇ АМБАСАДИ

Вашинґтон. — Генеральний прокуратор Дж. Гаверд МекҐбет оприлюднив, що він викінчив переговори за продаж будинку німецької амбасади за $165,000. Будинок міститься при Массачуссетс евню і обіймає 70 кімнат. Його перебрав американський уряд після проголошення війни проти Гітлера і від того часу він був виставлений на продаж. Довший час найвища ціна, яку оферовано за нього була $101,000, аж тепер її підвищено. Сен. Вилієм Ланґер з Норт Дакоти твердить, що продаж відновить ворожі почування німців.

АМЕРИКА НЕ БУДЕ ГОВОРИТИ З ПЕКІНҐОМ ПРО ЯПОНСЬКИЙ МИР

Вашинґтон, 8 травня. — Злучені Держави відкинули совєтську пропозицію скликати конференцію чотирьох держав для обговорення миру з Японією тому, що на конференції, згідно з плянами Совєтів, Китай мав би бути заступлений комуністичним режимом з Пекінґу. Майкел МекДермотт, речник департаменту стейту, оправдував це відкинення наміром Росії викликати якнайбільше замішання при заключуванні миру і добитися подвійного вета, коли б так справді червоні китайці явилися на конференції. Оповістка департаменту стейту появилася негайно після того, як американський амбасадор у Москві, Алан Дж. Кирк, дістав совєтську ноту в справі миру з Японією. У ноті міститься нагальна критика на американську політику супроти Японії. У ній висловлене теж негодування на американські переговори в справі миру і совєтські домагання при наладнуванні справ з Японією.

КОНҐРЕС ЗАПЕВНЯЄ ПРИЯЗНЬ ДЛЯ РОСІЙСЬКОГО НАРОДУ

Вашинґтон. — Після покінчення старань для ухвалення резолюції в палаті репрезентантів в справі приязні для російського народу, голова комісії закордонних справ у палаті репрезентантів, конґресмен Джан МекКі, упав на долівку і помер від удару серця. Він мав 76 років. Ухвалена резолюція це та сама, що її ухвалив сенат 4 травня одноголосно з висловом приязни американського народу для російського народу. У резолюції висловлений жаль з приводу створення штучних перегород, які не допускають до російського народу вістей про мирні наміри Америки. Резолюція стверджує, що ціллю американського народу тепер як і завжди було змагання до справедливого і тривалого миру. Додано теж, що Америка озброїлася наново з конечности з у ваги на небезпеку, і що ані американський нарід ані його уряд не хоче війни з Совєтським Союзом. „Без інтервенції або перекручення збоку Політбюра" — Конґрес хоче висловити „основну приязнь" американців для росіян — говориться в резолюції, яка має ще бути схвалена в повній палаті.

В АМЕРИЦІ

● **Подався на пенсію ген. Алберт Ведемейер,** командувач Шостої Армії, з осідком у Сан Франсіско. Він має 53 роки життя. Це той Ведемейер, що їздив до Китаю для прослідження тамошнього положення. Його тайний звіт оприлюднив уряд напередодні переслухання ген. Мек Артура в Конґресі.

● **Переговори між ЗДА й Совєтами в справі заплати** за позичені матеріяли підчас другої світової війни, знову станули на метрвій точці. Представники обох країн, які радили у Вашинґтоні, прийшли до заключення, що вони до нічого не договоряться.

● **Віддав свій урядовий літак Батаан ген. Доґлес МекАртур** після закінчення свого свідчення в Конґресі. Літак находиться під контролею департаменту оборони. Ним їздив часто МекАртур понад ворожі війська в Кореї.

● **„Електричний чортик"** на зразок колишнього „друкарського чортика" перервав записування промови секретаря Маршала в сенатських комісіях у понеділок. Перестав іти електричний струм до писальних машинок, які рекордують промови в кімнаті, де відбувається переслухання.

ПРЕЗИДЕНТ ТРУМАН ОБХОДИВ 8-го ТРАВНЯ СВОЇ 67-мі УРОДИНИ традиційним звичаєм — гашення свічок на торті. Заявляючи, що він „почувається знаменито", президент провів свої уродини за звичайною щоденною роботою.

ГЕН. АЙЗЕНГАВЕР НЕЗАІНТЕРЕСОВАНИЙ В ДЕБАТАХ У ВАШИНҐТОНІ

Гаґа, 9. травня. — Ген. Двайт Айзенгавер, аліянтський головний командант в Европі, що приїхав тут вчора на інспекцію голандської авіяції, заявив кореспондентам, що він не вибирається до Вашинґтону для евентуальної участи в дискусії між президентом Труманом і ген. Мек Артуром перед сенатською комісією, та що він „незаінтересований в нічому іншому", за виїмком призначеної йому ділянки оборонної підготовки в Европі. Для обговорення тих справ він вибирається до Вашинґтону в пізніших літних місяцях. Ген. Айзенгавер тепер основно інформується і особисто провіряє стан та боєву готовість збройних сил европейських країн. — За такою роботою він провів вчорашній день, що був шостою річницею перемоги над Гітлером.

КРИТИЧНА НЕДУГА Б. СЕКРЕТАРЯ СТЕЙТУ КОРДЕЛА ГОЛЛА

Вашинґтон. — Кордел Голл, секретар стейту підчас другої світової війни, находиться критично хворий у морськім шпиталі Бетесда, в Мериленді. Він має 79 років життя і нездужає від дихавиці та недуги серця. Його ім'я поміщене на критичній лісті в шпиталі, хоч в останній хвилині прийшла полекша.

ПОЧАЛИСЯ АМЕРИКАНСЬКО-ЕСПАНСЬКІ ПЕРЕГОВОРИ В СПРАВІ ПРИЯЗНІ І ТОРГІВЛІ

Барсельона, Еспанія, 9. травня. — Американський амбасадор Стентон Ґріфіс, промовляючи тут на одному прийнятті місцевої Американської Торговельної Палати, повідомив, що між Злученими Державами і Еспанією почалися переговори в справі встановлення між обома країнами нового договору приязні, торгівлі і мореплавства. Вже відбуто цілий ряд нарад для провірки і встановлення бази такого договору. При цій нагоді амбасадор Ґріфіс висловив деякі критичні завваги відносно Еспанії, заявляючи, що американська допомога тій країні не може бути однобічна та що теж Еспанія повинна виявити свою добру волю у відношенні до Злучених Держав. Для прикладу амбасадор навів, що Еспанія є сьогодні єдиною країною поза залізною заслоною, яка вимагає пашпортів від американських туристів.

ОДНА ТРЕТЯ ЧАСТИНА БРИТАНСЬКОЇ ІНДУСТРІЇ ПРОДУКУВАТИМЕ ЗБРОЮ

Лондон, 9. травня. — Британський міністер постачання, Джордж Стравс, вчора повідомив, що впродовж найближчих 18 місяців вже одна третя частина британської індустрії продукуватиме зброю, щоб могти виконати своє міжнародне зобов'язання щодо оборонної підготовки. Вже почалася закроєна на широку скалю переставка цивільної індустрії на збросневу, зокрема використання цілого ряду машин, що досі виробляли продукти широкого вжитку, до виробу зброї. Для дальшого пристосування оборонної підготовки, при уряді була створена окрема комісія, завданням якої буде наладнати британську воєнну продукцію в торговельному обороті зі західно-европейськими країнами, від яких Британія, в заміну за її добра, теж бажала б дістати відповідну кількість машин для виробу зброї. 6,650 машин для виробу зброї замовлено вже в Злучених Державах, і плянується замовити ще дальших три до чотири тисячі. Цілий ряд військових закупів пороблено вже теж в Европі.

● **Англо-Іранська Нафтова Компанія** назначила вже свого посередника для полагодження з іранським урядом справи націоналізованої нафтової промисловости.

СПРОМОЖНІСТЬ ВІДБУДОВИ МОЖЕ ВІДСТРАШИТИ ВОРОГА

Вашинґтон. — На зібранні провідників цивільної оборони, які з'їхалися з усіх стейтів на наради, довідалися приявні, що сама спосібність народу до відбудови життя негайно після нападу атомовою бомбою з повітря, може відстрашити ворога від нападу. Таку теорію розвинув асистент секретаря оборони, Даніел К. Едвардс. „Якщо нам удасться зорганізувати нашу цивільну обороун і переконати ворога, що ми негайно після нападу відновимо життя і будемо продукувати воєнні матеріяли та амуніцію, то це може відстрашити ворога від нападу" — міркувава урядовець. Помічник секретаря оборони Джеймс Водсворт, ствердив, що нація ще не готова до цивільної оборони. На загальне запотребування добровольців до такої оборони, у висоті 15,000,000 зголосилося до обслуги на випадок нещастя тільки пів мільйона осіб. При нормальній організованости нам удасться зменшити передбачувану кількість жертв на 50 відсотків, а серед теперішньої підготовки, вдалось би тільки на 10 відсотків.

ІТАЛІЙСЬКИЙ ГЕНЕРАЛ КОМАНДАНТОМ АРМІЙ ПІВДЕННОЇ ЕВРОПИ

Рим, 9. травня. — Італійський уряд вчора повідомив, що ген. Маріяцо Лаццара де Кастільйоні був іменований кандидатом на команданта сухопутніх військ злучених аліянтських армій для Південної Европи. З коментарів до цього повідомлення виходило б, що іменування наступило в результаті недавніх відвідин в Італії головного команданта аліянтських збройних сил в Европі, ген. Двайта Айзенгавера, та його заступника, філд маршала Монтґомері. Докищо, — ген. Кастільйоні, якого вважається одним з найспосібніших італійських полководців, командуватиме тільки самими італійськими дивізіями, що їх поставлено до розпорядження командуванню Атлантійського Пакту. Проте, на випадок нападу на Італію, він перебрав би командування теж всіми іншими аліянтськими збройними силами, що могли б бути вислані до спільної боротьби проти аґресора.

АЛІЯНТСЬКИЙ НАСТУП В КОРЕЇ УСПІШНО ПРОДОВЖУЄТЬСЯ

Здобуто терен на цілому фронті. – Тільки малий спротив ворога.

Токіо, 9. травня. — Аліянтські війська в Кореї впродовж вчорашнього дня з успіхом продовжували свій похід вперед на цілому фронті, здобуваючи новий терен і натрапляючи тільки на обмежений спротив ворога, що після заломання його довго підготовлюваної весняної офензиви та понесених в ній величезних втрат, тепер знову відступає. Південно-корейські війська, при сильній піддержці артилерії і авіяції, здобули нові успіхи в наступі здовж головного шляху зі Сеул до Мунсан. Здобувши там вчора около 4 милі дальшого терену, вони тепер вже є у віддаленні около 17 миль на північ від Сеул. Їхні передні загони вже перейшли ріку Кунґнунґ, доплив ріки Ган. На півострові Кімпо впродовж цілого дня відбувався артилерійський двобій. Дальше на схід, аліянтські війська очищували здобутий раніше терен, ліквідуючи загони ворожих недобитків. Сильні аліянтські патрулі запускалися далеко в опущену ворогом територію. Впродовж кількох днів аліянти здобули знову вже більше ніж половину тої території, яку ворог був захопив в першій безуспішній фазі свого весняного наступу минулого місяця. Аліянтська авіяція теж вчора впродовж цілого дня допомаґала сухопутнім військам у їх фронтовій акції та в безконечній черзі атакувала ворожі об'єкти, зокрема скупчення військ і комунікаційні получення в запіллі. — Повітряна розвідка ствердила, що ворог продовжує підтягати на фронт нові великі резерви та підкріплення в людях і матеріялі. Хоча ворог на цілому фронті намагається відв'язатись від наступаючих аліянтських військ та уникає боїв, створюючи на фронтовій лінії широку „нічию зону", в дориводчних боях та в патрульній акції він все ще поносить великі втрати, які попереднього дня виносили 2,165 вбитими в сухопутній акції та 130 вбитими в налетах авіяції.

Геройство Англійців в Кореї

На фронті в Кореї, 9 травня. Командант аліянтських сухопутніх сил в Кореї, ген. Джеймс Ван Фліт, передав вчора окреме президентське відзначення Глусестерширстському Батальйонові британських експедиційних сил, який в днях 22, 23 і 24-го квітня своєю геройчною боротьбою на фронті біля Сеул у великій мірі причинився до заломання ворожого наступу. З 600 вояків цього батальйону після битви залишилось тільки 45. Цей батальйон займав головну позицію на сеульському фронті в хвилині, як починався ворожий наступ. Не зважаючи на величезну чисельну перевагу ворога, батальйон впродовж трьох днів вдержав свої позиції, перекреслюючи цим ввесь плян дальшої ворожої акції. Не зважаючи на великі власні втрати, англійці завдали десятикратно більших втрат ворожим масам, що сараною були вкрили поле бою і сараною гинули від англійських куль. Ген. Ван Фліт, передаючи Батальйонові відзначення, заявив, що постава того батальйону перейде до історії, як один з найбільших прикладів геройізму.

● **Віктор Лебедєв,** колишній совєтський представник в Польщі, був іменований совєтським амбасадором у Фінляндії.

ЕКСПОРТ З ГОНҐ КОНҐ ДО КИТАЮ ЗМЕНШЕНО НА ПОЛОВИНУ

Гонґ Конґ, 9 травня. Власті цеї британської колонії, під натиском американської критики її експорту до червоного Китаю важливих стратеґічних матеріялів, опублікували торговельну статистику, з якої виходить, що цей експорт за останніх чотири місяці зменшився на 50%. Останнього місяця експортовано до Китаю морем і залізницею 68, 661 тон.

РАДА БЕЗПЕКИ ЗАКЛИКАЄ ДО ПРИПИНЕННЯ БОЇВ В ПАЛЕСТИНІ

Лейк Соксес, 9 травня. Рада Безпеки Об'єднаних Націй винесла постанову, в якій закликається „сторони або особи", замішані в ізраїльсько-сирійському конфлікті в Палестині, щоб вони негайно припинили боротьбу. Рішення винесено одноголосно, а один тільки совєтський представник здержався від голосування. Справа нового жидівсько - арабського конфлікту в Палестині попала на порядок нарад Ради Безпеки, після зголошення в ній ізраїльських і сирійських закидів та протизакидів, в яких країни взаємно обвинувачують себе в порушенні перемиря, як теж після одержання звіту палестинського представника Об'єднаних Націй. Він в своєму звіті стверджує, що він не бачив жадного сирійського вояка на вказаній ізраїльцями території, натомість потверджує, що ізраїльські війська були під обстрілом сирійської артилерії. З надісланих повідомлень і дебат в Раді Безпеки виходило б, що боротьбу проти ізраїльців повели озброєні за евентуальною тихою згодою уряду, цивільні араби. Раніше Ізраїль і Сирія відкинули домагання представника ОН щодо безпосереднього припинення боротьби, яка почалася в прикордонній демілітаризованій зоні між обома країнами.

ЗНОВУ СТРАЙКОВІ ЗАВОРУШЕННЯ В ЕСПАНІЇ

Пампльона, Еспанія, 9 травня. — Вчора в цьому північно-еспанському місті в провінції Наварра прийшло до страйкових заворушень, під час яких поліція стріляла в повітря на пострах, щоб здержати демонстрацію страйкуючих. На вулицях міста приходило до „спорадичної бійки", під час якої багато осіб було поранених. Страйк почався проти дорожнечі і малих заробітків. Впродовж цілого дня всі льокалі в місті були закриті, а вуличний рух здержаний, як робітники не послухали домагань губернатора і не вернулися до праці. В страйку бере участь около 30, 000 робітників. В Мадриді кружляють вістки, що уряд, рахуючись з дальшими страйковими заворушеннями, мав вислати військові підкріплення до Більбао, центру північного промислового району.

В СВІТІ

● **Данська королівська пара,** король Фридерик і королева Інґрід, приїхали до Лондону, щоб взяти участь у величавому „Фестивалю Британії". Це перші відвідини данських монархів в Англії від 1914 року.

● **У виборах на посадника японського міста Тоно** було чотирьох кандидатів і всіх чотирьох заарештовано за те, що купували голоси.

● **Британський уряд передав** урядові червоного Китаю ноту з гострим протестом проти комуно-китайської поведінки з британським консулем в Нанкінґу, якого змушено прохати пробачення за його інтервенцію в обороні одної монахині, британської громадянки.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sunday, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
В Джерзі Ситі і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	$ 6.50	Six months	$ 6.50
На три місяці	$ 3.50	Three months	$ 3.50

Кожва зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA." P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ТРУМАН І МАРШАЛ—ОДНА ПОЛІТИКА І СТРАТЕГІЯ

На військові й політичні заввагн генерала Доґлеса Мек Артура відповідали минулого понеділка дві найбільш авторитетні особи: Гері С. Труман, президент держави, і ген. Джордж С. Маршал, секретар оборони. Президент промовляв на бенкеті Краєвої конференції Цивільної Оборони, а ген. Маршал зізнавав перед об'єднаними сенатськими комісіями збройних сил і закордонних справ. Оба вони доповнювали себе взаємно, виявляючи повну однозгідність, як в політично-міжнародних, так і стратегічних справах. В заяві президента найважливіше те, що не буде основних змін, себто, що американська закордонна політика і стратегія залишаться надалі такими, як досі. Це позбавило промову президента сензаційности.

В зізнаннях ген. Маршала теж не було нічого особливого. Взагалі, другий тиждень переслухань перед сенатськими комісіями почався в такий спосіб, що розчарував жадну на скандал публіку. Минулого тижня була сензація уже тому, що зізнавав покритий авреолею „мученика" відважний і славний вояк, знаменитий оратор і актор, президентська надія Республіканської партії. Цього ж тижня сама буденщина; відомі постатті, відомі слова. Але якраз тепер, у спокійнішій атмосфері, зможе американський нарід холодним розумом розібрати, по чиїм боці слушність та який шлях правильніший: ген. МекАртура, чи той, по якому йде Труман і його уряд.

З тверджень Трумана і Маршала легко пізнати, що на їх думку політика та стратегія Злучених Держав мусить рахуватись зі своїми аліянтами та становищем, яке займає Організація Об'єднаних Націй. Інакше поступати, означало б іти одинцем та перебрати на себе повну відповідальність за евентуальний вибух нової світової війни. Знову з проголошених зізнань ген. Маршала виявляється, що Злучені Держави не віддадуть червоному Китаєві Формози, ані не заявляться за те, щоб в Об'єднаних Націях засідав представник комуністичного китайського режиму; вони теж готові кожної хвилини бомбардувати військові бази в Манджурії, а то й самий Китай, якщоб Пейпінґ чи Москва поширили корейський воєнний терен. Під цею акцією треба розуміти теж і бомбардування атомовими бомбами. Президент Труман ще тим разом, виразно зазначив, що неспокій та воєнне напруження у світі існують тільки з вини кремлівської конспірації та що Азія і Европа становлять одну цілість в цій змові. Тому боротьба з комуністичною аґресією в Кореї чи на Далекому Сході, є одночасно теж боротьбою з тою ж аґресією в Европі. Він ще раз повторив аргументи, чому треба пам'ятати про Західну Европу, по яку посягне Сталін цілком певно в тій самій хвилині, коли б Америка заанґажувалась в Азії на такі розміри, які не дозволяли б їй допомагати Европі в такій мірі, як це передбачене пляном Північно-Атлантійського Пакту. Тому саме Труман і Маршал є проти поширення воєнного конфлікту в Кореї. Така стратегія, по думці ген. Маршала дає теж демократичним націям більше часу до підготовки на таку евентуальність, коли Кремль — не зважаючи на всі перестороги — таки спровокує третю світову війну. Страхіття ції атомової війни, твердив президент Труман, не минуть і американський нарід. Головно тим виправдував він свою мирову політику, не зважаючи на факт, що льокальна війна з червоними аґресорами вже ведеться та що в Кореї далі ллється американська кров.

УКРАЇНСЬКА ІНФОРМАЦІЯ

Українська інформація у вільному світі, зокрема інформації про визвольну боротьбу в Україні, це справа незвичайно важлива, якщо не найважливіша. Від неї бо залежить у великій мірі ставлення і відношення цього ж вільного світу до цілого комплексу української проблематики.

В одному з останніх видань Ню Йорк Таймсу один з найбільш авторитетних кореспондентів того щоденника, Дрю Міддлетон, ставить справу інформації з українських джерел під знаком „важко повірити". Навряд, чи це був „простий припадок", що це „важко повірити" появилося зараз після проголошення такої ж інформації про українську визвольну боротьбу з українських джерел, передану другим відомим співробітником Таймсу, Гері Шварцом. Міркування Міддлетона настільки важливі для української інформаційної акції у вільному світі взагалі, а в Злучених Державах зокрема, що з ними необхідно познайомитись основніше.

Автор говорить про наявність „дуже малої кількости фактичних доказів, які піддержували б постійну струю повідомлень відносно активного підпільного руху спротиву в Росії або сателітських державах, досить сильного, щоб заанґажувати зусилля совєтських або інших урядових військ". Автор твердить, що „спарвді існує поважний потенціял спротиву проти комунізму і російського імперіялізму в сателітських державах", як теж „подібний потенціял і пасивний резистанс існує в колишніх Балтійських державах, в Молдавії, Західній Україні та в частині Білорусі", але в його опінії „немає познак, щоби це могло перемінитися в рід активного резистансу, явного або скритого, як він існував в Західній Европі від 1943 до 1945 року, та як довго не буде виглядів на досить швидку збройну інтервенцію західніх держав, що могло б гарантувати безкарність проти російської помсти".

В дальшому Міддлетон остерігає перед „побожним бажанням", стверджуючи, що „все ж таки існує небезпека, що народи Заходу, зокрема Злучені Держави, можуть попасти в період „прагнучого думання", яке могло б довести їх до переконання, що совєтська імперія є напередодні розвалу з нутра та що сотні тисяч озброєних людей вже є в акції і на випадок війни безпосередньо повстануть". Але на це, по думці Міддлетона, є „на жаль дуже мало доказів".

До такого висновку автор статті прийшов „в результаті численних дискусій впродовж багатьох тижнів з американцями, англійцями та іншими, завданям яких є підглядати за лаштунками народних демократій і Совєтського Союзу". В дальшому він пише: „Ці джерела є часом здивовані і заскочені історіями про величезні армії, які борються проти совєтських військ в Україні, про повстання в Болгарії і Румунії та про підпольну активність в Східній Німеччині... Бо хто знає Совєтський Союз і поліційну силу його уряду, включно з 20 дивізіями міністерства внутрішніх справ (МВД) в кордонах Совєтського Союзу, тому важко стравити історію про збройне повстання в Україні, на здавлення якого мали б бути використовувані совєтські війська з танками і літаками."

Автор признає наявність в Україні сильного проти-комуністичного українського націоналістичного руху в минулому, признає теж, що українські партизани „якийсь час справляли росіянам клопіт, включно з потребою використовувати війська МВД, але наскільки можна довідатись, тепер не існують в Україні жадні важливіші націоналістичні сили. Натомість признається, що там, як і в Балтійських країнах, що є центрами розрухів, які Захід часто переочує, існують малі групи людей, які живуть поза законом", та які ведуть революційну боротьбу, „але це було б великим перебільшенням вважати її збройним повстанням проти совєтського уряду". Що більше, авторові „важко повірити навіть в психологічну базу для активного збройного повстання в самій Росії".

У висновку Міддлетон твердить: „Спонука до багатьох повідомлень про рух спротиву проти Совєтів або сателітських країн походить від втікачів з тих країн. Хоча ці втікачі є важливим джерелом інформацій про різні аспекти їх країн, вони, з повною належною увагою до їх полкого анти-комунізму і патріотизму, не є найбільш достовірним показником того, що дієтся в їхніх батьківщинах. Бажання є занадто часто батьком думок при їхньому описі повстанських рухів в країнах, які вони залишили".

Стільки в кореспонденції Міддлетона. Цих думок, без огляду на те, чи з ними хто погоджується чи ні, не можна пропустити без уваги в цілій нашій акції інформування вільного світу, зокрема американців, про українську визвольну боротьбу. Бо це ще далеко не вистачає таку чи іншу інформацію передати, діставатись з нею до чужої преси чи радія, далеко не вистачить інтерв'ю з революційними провідниками і т. п., якщо інформація не є авторитетна, якщо вона не піддержана відповідними доказами та якщо вона не є така, в яку можна повірити.

Мусимо признатись, що українська інформація у вільному світі під цим кутом ще багато в дечому недомагає і ще далеко не є на висоті. Але це вже дальша справа і про неї іншим разом.

Москва готується до війни

Паризька конференція заступників міністрів закордонних справ чотирьох великодержав обернулася вже в безконечну „коломийку": московський дипломат Громико обвинувачує західні великодержави, мовляв, вони відновлюють німецьке військо в Захід. Німеччині, хоч не може для того подати ніяких фактів; західні дипломати виступають з провіреними факатми про мілітаризацію всіх держав-сателітів, але Громико, кажучи недипломатичною мовою, „позичає у Сірка очей" і безсоромно твердить, що ніякого озброєння в державах - сателітах немає...

Маємо нагоду ствердити, слухаючи радіо з Будапешту (Угорщина), як Москва готує своїх невільних союзників до збройної розправи з західніми державами.

Після перемоги над німецькими арміями, в країнах, окупованих совєтським військом, творилася легенда непобідимости большевицького воєнства. Дано з Москви наказ звеличувати совєтську армію, а з нею і колишнє царське військо. По всіх країнах-сателітах ширилася „подлая лесть русскому оружію", як писав з огидою Тарас Шевченко в своєму щоденнику. Гідність і самопошану підяремних народів згорда потоптувала російська салдатеска, при чім до того ганебного діла притягнено проти волі українців, також наших історичних діячів: совєтський полк імени гетьмана Богдана Хмельницького, поставлено охороняти (ліпше сказати стерегти) нещасливого президента Чехословаччини, покійного Едварда Бенеша, в Празі. В сателітських школах мусять діти вивчати „подвиги" різних царських і совєтських генералів, як Суворов, Кутузов, Буденний, Жуков і т. д. Про свою історію ці народи мусіли забувати.

Проте, — каже український народ, — на милування нема силування. Така безоглядна пропаґанда всього російського — від Леніна-Сталіна до музики і московської „Камарінської", — допекла поневоленим народам. Це помітила совєтська пропаґанда і починає міняти свої методи.

Несподівано в Празі, Варшаві, в Букарешті і Будапешті відкрито своїх власних героїв-патріотів. Найдовіреніша особа Москви в Будапешті, провідник угорської комуністичної партії Ракочі, проголосив на з'їзді партії на початку березня, що партія має зміцняти свої сили споминами про славні діла предків. В тому ж тоні промовляли — міністер освіти і війни — Ревай і Форкош. Форкош підчеркнув, що угорська молодь мусить наслідувати геройські діла мадярських військових провідників, що боролися за свободу Угорщини, як Гуніяді, Зріні, Ракочі і ін.

Форкош ставить вимогу до мадярських письменників, щоб вони писали для піднесення воєнного духа в народі романи, оповідання та історичні праці про визначних діячів минулих століть, хоч вони зовсім не були пролетарями, а часто князями, королями або графами, „визискувачами" простого народу.

Наказ пішов, і в Угорщині почалися різні академії на честь воєнних подвигів різних генералів минулих століть, газети переповнені статтями про давню воєнну славу, друкуються нові книги і оповідання з воєнної історії країни і т. д. Словом — „ентузіязм на замовлення". Пояснення такого крутого повороту в політиці в країнах-сателітах дуже просте: ім'я „великого Сталіна, визвольника" і т. д. або слава російської зброї не може нікого захопити в країнах-сателітах Вставання в кінах при появі на екрані совєтського ґенераліссимуса теж дієтся під примусом, як і обов'язкове оплескування при згадці імени „батька народів".

Комуністи, готуючись до війни проти „західніх імперіялістів", шукають способу для „патріотичної ін'єкції" народнім масам різних країн. Такою ін'єкцією можуть бути історичні, підмальовані спомини про давно минуле. Місце турків чи інших заступають тепер „капіталістичні імперіялісти", що „жадають крови" робітників і селян „сателітніх країн, „визволених" большевицькою Москвою.

Ця тактика Москви не нова. Також перед другою світовою війною Сталін звелів воскресити діячів давньої старовини: Александра Невського, Дмитра Донського і под. Для патріотизму „хахлов", відповідно до потреби, створено фальшиву леґенду про Богдана Хмельницького, мовби патріота „единої неділимої Росії". Отже — нічого нового під сталінським сонцем...

Б. І.

Іван Кедрин

Мек Артур та українські сентименти

Коли появилося повідомлення про димісію ген. МекАртура, то — сміливо можна твердити це — не було в Америці українця, який думає національними категоріями та який не відчув би тієї події, як удару і по українській і по американській справі. Всім нам стало неприємно, як після чогось, що не повинно було статися. Але ця перша наша реакція була дійсно чисто настроєвою, чуттєвою, кермованою не розумовою логікою, а сентиментом. Бо МекАртур — це така чільна поява і така фасцинуюча постать, яка стихійно притягає симпатії мас. Поверх 70-літній старець, до котрого ніяк не підходить цей вислів: подивом проймає його свіжість ума, прегарне формулування думок, енерґія, життєрадісність, що проявляється в усіх його рухах. Знаменитий полководець, що його стратегія у війні проти Японії перейшла вже до історії ґеніяльних воєнних походів. Водночас один із тих рідких у всесвітній історії полководців, які лучили полководницький хист із хистом державного організатора, діяча-політика. Такими одиницями були македонський Олександер Великий, картаґенський Ганнібал, римський Цезар, французький Наполеон, український Богдан Хмельницький. МекАртур зумів не тільки вилікувати американський нарід з того „шоку", що огорнув американців після Перл Гарбура. Це було багато легше, як перевиховати японців на демократів та перемінити ненависть японців до американців у прихильність і приязнь. Здається, що в Европі найяскравішим прикладом на хист, як зробити ворогів приятелями, це насаджена у Швеції Наполеоном династія Бернадоттів, яка зуміла з'єднати собі любов шведського народу. Прощання японцями, що його зазнав МекАртур в Японії, це його більший тріюмф, аніж вітання мільйонами мешкаців великих американських міст. До історії рідких доказів політичного розуму чужинецького окупанта перейде рішення Мек Артура залишити в Японії і її традиційно - монархістичний лад і того ж самого мікада на престолі та замість посадити його на лаву підсудних, як воєнного злочинця, зробити собі з нього союзника у переведенні реформ, що сягнули в глиб всієї далеко-східньої психіки японців. Подиву-гідне зґармонізування воєцької простолінійности з державницько-політичним хистом і — на нинішній міжнародно - актуальний момент — з яскравим протикомуністичним обличчям — все воно вкупі склалося власне на той магнет, що притягає масові симпатії американців до постаті МекАртура і масові симпатії українців в Америці та поза нею. Але коли можна сумніватися, чи мільйони маніфестантів у Ню Йорку чи Шикаґо це переконані прихильники політики і стратегії МекАртура, бо можна сумніватися чи багато з них взагалі знає щось про його політику і стратегію на Далекому Сході, крім загального знання, що він національний витязь і герой, — таксамо треба сумніватися, чи українці здають собі розумово справу, чому їм „жаль за Мек Артуром".

Розумово ми лише тому за МекАртуром, що не лякаємося арґументу през. Трумана, що стратегія МекАртура довела б до світової війни: бо основна помилка теперішньої американської закордонної політики полягає у тому, що вона взагалі рахується ще з можливістю, що війна не є неминучою і що може вдасться врятувати мир. Помилка у тому, що всеодно, з бомбардуванням Манджурії і Китаю чи без бомбардування, з використанням Чіян Кай-ші чи биз використання, всеодно третя світова війна неминуча, бо так каже логіка московсько-совєтського режиму, лоґіка комуністичної ідеї, лоґіка розвитку світових подій і наслідків другої світової війни. Однак пригадаймо страх всіх українців у світі сущих, коли вмішався у корейську війну червоний Китай: наш панічний страх, щоб Злучені Держави не вхопились на гачок тієї московської провокації і не заанґажувались війною у Китаю! Адже це була ціль тієї політичної стратегії Кремля, що казала використати червоний Китай, як маріонетку, проти Америки: втягнути Америку як мога глибше у далеко-східню війну, хай вона топить там свій воєнний потенціял, хай кривавиться у вирізувані китайців, яких всеодно така масенна сила, що ніхто не всилі винищити їх! Ми боялися цього, ми лякалися відвернення уваги Америки від Европи й европейських проблем у сторону Східньої Азії, і ми з полегшею відітхнули, коли побачили, що Вашинґтон зглибив тайну тієї московської засідки. Наші симпатії до МекАртура були б виправдані, коли б ми почули були його заяву про конечність розвалу нинішньої Совєтської Росії на національні держави, в першу чергу країни. Коли б ми знали, що МекАртур орієнтується добре і в европейській проблематиці; коли б Мек Артур не говорив (однаково, як Вашинґтон) лише про комунізм, а про московсько-большевицький імперіялізм, як імперіялізм старої Росії, Ми всього цього не знаємо і тому наше відношення до проблеми Мек Артура було лише чуттєве, було виявом сентиментів.

На превеликий жаль, ці українські сентименти прикривають нераз політичний овид, що його можна зглибити якраз не почуваннями, а розумом. Два приклади:

Існуючі в частині українського громадянства в Україні, як спадщина ще часів історичної Польщі, протижидівські настрої ніколи не мали підставою „расизму", про існування котрого українці не знали до появи Гітлера з його диковинними готентотськими теоріями, що мали прикривати масові злочини. Це була просто соціяльно - економічна проблема, що її мирно і єдино правильно старалися розв'язувати за післяверсайської Польщі два українські світи: українська кооперація відбудовою українського села та українські політичні лідери, шукаючи спільної мови з жидівськими патріотами у спільній обороні українських і жидівських політичних інтересів. Проте багато наших земляків цього не розуміло, що жидівська боротьба за Палестину вимагала не тільки всецілої піддержки всього українського світу принципово, як боротьба недержавного народу за свою державність, але й тактично, як можливість відтворення дверей жидам із Східньої Европи до власної батьківщини.

Другий приклад: Ми стрічаємо нераз земляків, які тішаться, читаючи, що полякам грозить після третьої війни втрата т. зв. „відзисканих земель, здобутих" на заході, на німцях. Тимчасом в українському інтересі лежить якнайдальше відсунення польських кордонів на захід і на північ, під Берлін і над Балтиком. Бо тільки це одно може відвернути експансію польського імперіялізму на схід, на українські землі. І тому всяка „радість" подабає на радість Івана, що готов пожертвувати власною хатою, коби лише сусідові Грицеві стодола погоріла.

І тому теперішня широка дебата над американською закордонною політикою не є лише внутрішньо - американською справою. Вона в'яжеться тісно з поглядами і почуваннями всіх американських українців та взагалі всього українського світу і повинна допомогти їм: відмежувати чітко сентименти від політичного розуму та кермуватися в своїх діях і осудах виключно лише розумом.

В. Гайдарівський

Мерехтливі Зорі

Оповідання

18)

Ще розповів Мирошниченко, Колі Брашкові шахтні організації справили бучний похорон з музикою, вінками і промовами. Називали його солов'єм соціялізму, що своїми піснями допомагав шахтярям боротись за видобуток вуґілля. А секретар комсомольського комітету, для натхнення випивши, забув, що перед ним труна з небіжчиком, випалив: „Так співай же, дорогий товаришу, робочому клясові ще голосніше і під твій чарівний спів ми добудуємо соціялізм". Секретар парткомітету Козлов, побачивши, що його помічник заїхав не туди, дав знати оркестрі, щоб грала, але і сумна музика не могла розвіяти веселого настрою шахтарів.

Дружина теж принесла деякі новини. Шахтком преміював мене до свят ордером на костюм, а мойому Федькові, підчас бійки хлопці розсікли брову і ходить він з перев'язаним оком.

— То все добре, — сказав я дружині. — Матиму в що одягнутись.

— А відносно Федька? — питала Дарка.

— Теж добре. Це йому наука. Іншим разом буде обережнішим.

Дружина хотіла, по ній бачив, рішуче не погодитись з моїм легковажним ставленням до важливої справи, та промовчала, розмову відклала на пізніше, як повернусь з лікарні додому.

— І те добре, — погодився в думці я з нею.

Виписали мене з лікарні і дали тижневе звільнення з роботи, щоб я набрався сил. Коли надокучало сидіти дома, никав я без ніякої мети, куди дивляться очі. Ходив і на кладовище, хотів відвідати могилку молодого мого приятеля. Та не знайшов її. Тільки клапоть червоної стрічки з чорними буквами: „Спи до..." валявся ще біля розбитих худобою кількох куп свіжої глини. Швидко зникає слід по людині. Поки вона живе — її люблять або ненавидять, нагороджують або карають, а як помре вона, то живі до неї байдужіють, забувають, і хіба дуже близькі врядигоди, замріявшись, промовлять: „Коля мав солов'їний голос". Та невідомо, чи залишились у нього такі близькі, щоб згадували, і де вони є. А почнуться дощі, осяде розтовчена глина, зрівняється з поверхнею землі, заросте пізніше травою і не залишиться й натяку про те, що хтось жив на світі, мріяв про славу і що його любили. Була людина і нема її.

Живі ж про живе і думають. Мене манило до себе поле. Нічого в ньому привабливого не бачив, але міг провештатись цілий день. Низько пливуть важкі осінні хмари. Летить ключ галасливих гусей. Під ногами шелестить суха стерня. Вискакує з-під ніг гладка миша. Сиротливо звішує голову забутий виклюваний соняшник. Чипляються за холоші штанів реп'яхи й собачки. А ти ходиш і згадуєш щось далеке, давноминуле, бачиш себе молодим, сповненим сил, мрій і надій, згадуєш пережите, на те й пережите, щоб на нього оглянувшись, іноді радісно усміхнутись, іноді ж безслізно заплакати.

Кінчилась моя недуга, кінчилась і відпустка, надійшов час почати працю. Дружина облатала мій робочий одяг, я вигострив сокиру й пішов до шахти на цілу годину раніше. Мені хотілось послухати своїх товаришів, погомоніти з ними, хотілось робити. М'язи мої вимагали діла.

Але біля лямпової на мене чекав старий знайомий, та сама людина в шкіряному пальті, що забрала з собою Івана Кузьмича. Не дивлячись на короткотривале наше тоді побачення, він пізнав мене, взяв під лікоть, як парубок кохану дівчину і повів за ріг лямпової. Ми вигідно розсілися в авті і за якихось двадцять хвилин були вже в місті, входили в двері довгого двоповерхового будинку. Вартовий з кам'яним обличчям мовчки відступив, перепускаючи нас до середини.

А вночі я вже сидів у кабінеті слідчого. Кремезний, з м'яким широким носом і великими доброзичливими сірими очима слідчий почастував мене цигаркою і попросив вибачення, що він сам не курить. Раніше курив, але на вимогу лікаря довелось кинути. Здоров'я треба шанувати, адже маєш тільки одно життя і те коротке. Я закурив, і коли кільця запашного диму піднеслися вгору, слідчий тихо стукаючи тупим кінцем олівця по столу, казав мені:

(Закінчення буде).

Проф. П. Ковалів

ПАМ'ЯТИ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

Травня 6, року 1910 помер один з найбільш визначних діячів української культури Борис Грінченко. Поле діяльности Бориса Грінченка було таке широке, таке многогранне, що ледве чи можна в цій короткій згадці про нього осягнути все те, що він зробив для українського народу та його культури. Він був і письменник, і етнограф, і вчений, і педагог, і громадський діяч. В кожній ділянці праці він проявляв глибокі знання своєї справи і особливо високі організаційні здібності.

Ім'я Бориса Грінченка добре відоме як упорядчика, редактора і автора першого наукового словника української мови. Саме ця ділянка його праці й має сьогодні притягнути нашу увагу.

Словник Грінченка має свою досить довгу історію, яка безперечно є в органічному зв'язку з історією українського словництва взагалі. Тому, говорячи про словник Грінченка, ми повинні хоч у кількох словах згадати про українське словництво в його історичному аспекті.

Перший словник української мови можна датувати 1596 роком, коли Лаврентій Зизаній Тустановський видав у Вільні книжку „Наука до читання і розуміння письма слов'янського", а в цій книці був уміщений словник церковнослов'янських слів, перекладених на українську мову. Словник цей мав лише щось понад тисячу слів.

Згодом, в 1627 році, в Києві видано словник („Лексикон") ієромонаха Памви Беринди. Це велика книжка, де словник займає 475 стовпців.

Третій словник з тих часів залишився в рукопису в бібліотеці Києво-Печерської Лаври і лише в 1888 році опублікований був в журналі „Киевская Старина".

Після того лише в 1818 році вийшов друком український словник розміром у 1130 слів і то лише як додаток до української граматики Павловського. А далі аж в 1886 році вийшов у Львові українсько-німецький словник Желіховського. Цей словник у свій час був дуже цінним надбанням, бо в ньому вперше було зведено в альфабет і пояснено велику кількість слів, чого досі не було.

В 1898 році знову ж таки у Львові видано чотиротомний словник Уманця і Спілки. Майже одночасно, в 1898 році, в Києві виходить друком двотомний російсько-український словник Є. Тимченка. Цей словник обіймає тільки загальновживані слова в літературній мові, отже, словник неповний. Ще трохи згодом, в 1904 році, в Чернівцях (Буковина) вийшов українсько-німецький словник Омельяна Поповича, маючи 318 сторінок друку у два стовпці, але без прикладів і фразеології, а лише переклад слів.

Така коротенька історія або, вірніше, перегляд деяких головніших словників української мови аж до часу, поки з'явився найбільший щодо кількости слів, найбільш науковий щодо побудування й використання матеріялу словник Бориса Грінченка, словник, що на нього потрачено майже пів століття часу і праці.

Словник Грінченка не є продуктом тільки його праці. Над словником працювали десятки і сотні видатних учених, письменників, діячів української культури. Але Грінченкові належить найбільш важлива і відповідальна праця щодо остаточного наукового оформлення та випуск його в світ, не кажучи вже про доповнення словника великою кількістю слів.

Працю над словником фактично розпочато ще в 1864 році на матеріялі, що його раніше ще зібрав Пантелеймон Куліш, але з дальшими значними доповненнями, взятими з різних етнографічних збірників і творів письменників та з уст народу, і науковим розробленням. Працею керував відомий український вчений філолог Павло Житецький, а першими редакторами словника були В. Науменко, а згодом Є. Тимченко. Видання словника перебрала на себе редакція журналу „Киевская Старина".

Передбачалось спочатку, що словник буде виданий як додаток до журналу, але згодом виявилось, що з огляду на його наукову вартість він може бути поданий до Академії Наук на здобуття премії імени М. Костомарова. В зв'язку з цим друкування словника відкладено.

В лютому 1902 року редакція „Киевской Старини" ввесь матеріял для остаточного опрацювання словника передала Грінченкові. Грінченко не тільки переробив словник, але й доповнив його новими словами. Ці слова він вибирав із різних джерел у співробітництві разом з своєю дружиною Марією, приклавши надзвичайно багато праці, збільшивши розмір словника майже вдвічі, довівши його до 68 тисяч слів.

Треба сказати, що це не була звичайна технічна праця. Грінченко поставив собі за мету дати словник високої наукової вартости, і цю ідею він здійснював, проявляючи величезну уважність і критичність у підході зокрема до використання іншого словникового матеріялу. В своїй передмові до словника Грінченко пише таке: „Раніше складеними словниками ми намагались користуватись з обережністю, не зважали на спокусливість думки легко доповнити свою працю великою кількістю слів шляхом звичайного перенесення їх з одного словника в другий".

Додержуючись суворо наукових засад, Грінченко жодного слова не писав без відповідного посилання на автора, твір, том і навіть сторінку, чи місцевість, де записане те чи інше слово з уст народу. Це дає можливість завжди перевірити, якщо виявляється якийсь сумнів.

Тимто словник Грінченка, крім практичного значення, має ще й велике наукове значення, як невичерпане джерело для наукової праці в ділянці української філології. Це — настільна книга наукового робітника, що працює зокрема над проблемама української мови в різних її ділянках — граматики, лексики, фразеології та наголосу.

Працю над словником, як видно з передмови, закінчено десь у кінці 1904 року, а друком вийшов він у Києві 1909 року в розмірі 1109 сторінок. Російська Академія Наук таки присудила йому Костомарівську премію.

При всій тій велитенській праці, що її вкладено в словник, упорядчик і автор Борис Грінченко у передмові зазначає, проте, що пропонований словник не вичерпує ще багатств української мови. Він уважає цю працю „першим ступнем на шляху створення наукового українського словника".

Нині український народ може гордитися тим, що має таку капітальну працю, яка свідчить про велике багатство української мови — її лексичного складу та фразеології. Велика пошана належить тим трудівникам української науки і культури, що своєю невтомною працею створили його, залишивши нам у спадщину цей неоцінений скарб української культури. Але найбільша шана тому, хто цей скарб, цей великий словник української мови довів до вершин його закінчености та його наукової і культурної вартости, цілком заслужено підписавши під ним своє ім'я — Борис Грінченко.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ, БО ЧАСТЕ ЧИТАННЯ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ, А ПРОСВІТА—ЦЕ СИЛА

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Відзначення 25-ої річниці смерти Симона Петлюри

Дня 7-го квітня ц. р. Об'єднаний Комітет Американсько-Українських Організацій м. Ню Йорку скликав засідання представників всіх українських організацій та установ метрополітальної округи Ню Йорку. Присутніх 38 організацій вибрали Громадський Комітет для відзначення 25-ої річниці смерти гол. от. С. Петлюри згідно із закликом Центрального та Українського Конґресового Комітету. До Президії на голову обрано ген. Шандрука та слідуючих 4-ох заступників: Ю. Ревая, д-р М. Шаховича, інж. Б. Рака і полк. М. Рибачука. Секретар: інж. Красноніс, касієр: дир. Кучма. Контрольна комісія: п-ні Бенцаль, інж. Гузар, Мелетич і Ільків. Збори рівночасно вибрали три комісії: програмову із 6-ох осіб, очолювану п. інж. Раком, пресово-пропагандивну із 12-ти осіб очолювану д-р Мих. Шаховичем, та організаційно-фінансову із 20-ти осіб очолювана п. полк. Рибачуком, всі комісії розпочали негайно працю.

Вже устійнено, що дня 3-го червня ц. р. від год. 2-ої до 6-ої по обіді в Мангеттен Сентрал має відбутися ця жалібна Академія, де крім виступів об'єднаних українських хорів Ню Йорку будуть промовляти визначні особистості американського та українського світу. Замовлено погруддя гол. от. С. Петлюри та заплановано видави інформативні брошури про Покійного в англійській та українській мовах. В той день відбудеться по всіх українських церквах Панахида по Покійному. Ціль цієї маніфестації є спопуляризування Визвольної Боротьби за Українську Державу.

ЕЛИЗАБЕТ, Н. Дж.

Діяльність Центрального Комітету Українських Організацій

У неділю дня 18 березня відбулися в залі Українського Народного Дому Звичайні Загальні Збори Центрального Комітету. На Зборах було присутніх 18 представників-репрезентантів від 10-ох товариств, братств, сестрицтв, організацій і від укр. греко-катол. парафії. Центральний Комітет в Елизабет має вже поза собою 10 років існування і праці для добра не тільки громадян-українців в Елизабет, але також для української спільноти в Америці.

На порядку нарад Загальних Зборів був звіт з діяльности Уряду-Екзекутиви і Контрольної Комісії за 1950 рік, справа оснування в Елизабет відділу Українського Конґресового Комітету, урядження в Елизабеті протикомуністичної маніфестації та вибір завідуючих і контрольних органів Центрального Комітету на 1951 рік.

Звичайними Загальними Зборами проводив заступник предсідника Центрального Комітету п. Кіценюк Микола, а секретарював п. Хитра Михайло.

Звіти з діяльности Уряду-Екзекутиви Центрального Комітету за 1950 рік складали: заступник предсідника — п. Кіценюк Микола, який заступав вже довший час хворого предсідника п. Галіновича Микиту, рекордовий секретар — п. Пінковський Мирон, скарбник — п. Сташко Павло, фінансовий секретар — п. Каша Степан, і відпоручник-репрезентант Центрального Комітету в Елизабет — п. Слободян Роман. З рамени Контрольної Комісі зложив звіт п. Гнатюк Дам'ян.

У звітовому році заходом Ц. Комітету влаштовано концерт в честь Т. Шевченка і Листопадове Свято. Святочні промови на тих святах виголосили запрошені представники Українського Конґресового Комітету, а то на Шевченківськім святі п. Ревай Юліян, а на листопадовім святі п. Мудрий Василь.

В часі урядження тих свят, по виголошенні відповідної промови п. Слободяном Романом, переведено на залі збірки на цілі Українського Конґресового Комітету, які увінчалися повним успіхом жертвенности Елизабету на народні цілі. Крім того, ще заходом Центрального Комітету при чинній співучасті членів хору „Боян" та деяких громадян, членів українських організацій в Елизабет, як з давної так і нової еміґрації, переведено Різдвяну Коляду в 1950 і 1951 році на цілі Українського Конґресового Комітету, яка мала також гарний успіх.

Фінансовий стан Центрального Комітету в Елизабет за діловий рік 1950 представляється так:

Прихід: З концерту в честь Т. Шевченка $324,00. З Листопадового Свята $557,40. З Різдвяної Коляди в 1950 р. $606,-00. З Коляди в 1951 р. $567,00. Разом: $2.054.40. До цього додати готівку в касі з 1949 р. в сумі $100,00, то разом буде: $2.154.72.

Розхід: До Укр. Конґресового Комітету вислано $1.524.00, До Злуч. Укр. Доп. Ам. Ком. (ЗУАДК) — $300.00, До Укр. Католицького Комітету $100.-00, Допомоги для потребуючих новоприбулих іміґрантів $45.00, Кошти влаштування імпрез $66.50. Разом: $2,035.50 Готівка в касі в дні 18 березня 1951 р. $119.22.

Крім тих збірок, які переводив і переслав Центральний Комітет в Елизабет, ще багато громадян з давньої і нової еміґрації вплатило в 1950 р. до Укр. Конґресового Комітету „Національний даток" пересилаючи його впрост до Укр. Конґр. Комітету. По відчитанні письма від Укр. Конґр. Комітету в справі оснування в Елизабет відділу Укр. Конґр. Комітету вирішено, що Центральний Комітет Українських Національних Організацій в Елизабет буде репрезентувати Український Конґресовий Комітет як його повноправний відділ в Елизабет, не змінюючи в нічому ані своєї дотеперішньої назви, ані наміченого пляну діяльности, лише ще поширює рямці діяльности своєї праці. Про це рішення Зборів Екзекутива Ц. Комітету має повідомити УКК та увійти з ним у відповідні зв'язки, щоби повести в терені своєї діяльности якнайліпшу працю.

Щодо протикомуністичної маніфестації, яку задумує урядити відділ Організації Оборони Чотирьох Свобід України (ООЧСУ) в Елизабет, Ц. Комітет, як репрезентант усіх Українських Національних Організацій на терені Елизабету, рішив цю справу піддержати і взяти чинну участь в маніфестації.

До уряду-Екзекутиви Центрального Комітету на 1951 р. вибрано: Предс. — Кіценюк Микола, Заст. предс. — Остапчук Петро, рек. секр. — Пінковський Мирон, фін. секр. — Хитра Михайло, скарбник — Гнатюк Дам'ян, відпоручник-репрезентант Центр. Комітету — Слободян Роман.

До Контрольної Комісії вибрано: Козак Осип, Сташко Павло, Марич Василь.

Треба надіятись, що всі Українські Національні Організації та громадяни українці, як з давної так нової еміґрації в Елизабет, допоможуть Центральному Комітетові як відділові Українського Конґресового Комітету об'єднати в громаді всі творчі сили для дальшої народної праці, та що вони прийдуть теж і з матеріяльною допомогою Українському Конґресовому Комітетові, сповняючи свій громадянський обов'язок зложенням „Національного датку" за 1951 рік.

М. Хитра
секретар зборів.

ВІЛІМЕНТИК, КОНН.

В пам'ять Т. Шевченка

Українська православна парафія вшанувала 1 квітня пам'ять національного генія Т. Шевченка панахидою, яку відправив о. Олександер Биковець.

Після панахиди відбулася Академія. Вступне слово сказав о. Биковець. В змістовному рефераті проф. І. Науменко змалював творчість поета та його тернистий шлях. Місцевий хор під керівництвом о. Биковця виконав п'ять пісень на слова поета: „Заповіт", „Думи", „Реве та стогне" та ін.

Співи хору перепліталися з декламаціями, в яких взяли участь пп. А. Радько — „Чи ми ще зійдемося", Людмила Хальченко — „Сонце заходить", В. Стригун — „Якби ви знали паничі", Сидоренко — „Подражаніє Осії" та „Мені однаково". Пані М. Галуш зібрала добровільні датки на національні потреби в сумі $20, які вже вислані до ЗУАДК'у, як „Великодня писанка".

Присутній

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

БРІДЖПОРТ, КОНН.

В пам'ять Ольги Басараб

Товариство ім. Ольги Басараб в Бріджпорт, Конн., відділ Об'єднання Українських Жіночих Організацій Америки, дня 15 квітня ц. р. відсвяткувало річницю смерти жінки-героїні Ольги Басараб.

В год. 12-тій в полудне парох укр. греко-католицької церкви, о. Я. Шуст відправив панахиду за упокій душі блаженної пам'яти Ольги Басараб. Реферат про її життя і працю для українського народу виголосила прибула з Ню Йорку голова Об'єднання Українських Жіночих Організацій Америки, пані Людмила Івченко.

П. Маруся Болоша з місцевого відділу віддеклямувала вірш О. Бабія „Пам'яті Ольги Басараб". Прибула з Ню Йорку п. Т. Котик віддеклямувала вірш Івана Франка „Сльози жінок" та О. Олеся „Ми не зложимо зброї".

Опісля п. Івченко зазнайомила присутніх з цілями та завданням Об'єднання Жіночих Організацій Америки. Найбільшим і першим завданням Об'єднання є познайомити американський загал з українською справою — історією, культурою, укр. традиціями, та політичним становищем України.

Одним із засобів до осягнення цієї цілі має бути книжка про українських жінок-героїнь, яку Об'єднання приготовляє до видання.

На заклик пані А. Чернявської, голови товариства ім. Ольги Басараб в Бріджпорт, присутні зложили $37 на видання цієї книжки.

По $5 зложили: А. Чернявська, А. Щербко; $2: Сава Даценко; $1,25: Т. Красіцька; по $1: п. Нижанківська, М. Близняк, А. Зелик, Л. Івченко, о. Я Шуст, Шемберко, Ксеня Шевчук, А. Глива, Б. Сенів, І. Козак, С. Даткун, Т. Котик, Болонний, Галькевич, В. Бабій, Р. Стець, М. Стахів, Д. Стахів, М. Мадрона, а решта дрібними.

Місцева „Бріджпорт Пост" зацікавилась працею українського жіноцтва в Америці та помістила з цеї нагоди знимку п-ні Івченко і нашої голови, п-ні А. Чернявської, з відповідними коментарями.

Дарія Стахів

Зправа: п-ні Л. Івченко, зліва: п-ні А. Чернявська.

КАНАДА ДБАТИМЕ ПРО БЕЗПЕКУ АЛІЯНТІВ

Оттава, Канада. — Премієр Луї Ст. Лоран оповістив у палаті громад, що Канада обіцяла розширити свій закон проти шпигів і саботажників так, щоб можна було охороняти збройні сили Злучених Держав і інших країн, які найдуться на території Канади. ЗДА заключила таку умову з Канадою з уваги на оснування своїх баз в Новій Фунляндії. Американські бази основані на підставі умови з Великобританією підчас другої світової війни в 1941 р. Умова важна на 99 років. Тоді Нова Фунляндія була окремою колонією Великобританії, а тепер приєдналася голосуванням до Канади.

Спортові Вісті

Працьовитий день „Левів"

Шікаґо, дня 15 квітня 1951. Не зважаючи на холодну погоду, українська і німецька публіка м. Шікаґо досить численно заповнила трибуни спортової площі Віннемак-Парку, щоб побачити гру усіх трьох футбольних команд У.А.С.Т. „ЛЕВИ": Юньорів, Запасу і І-ої Команди, що виступали одна по одній у змаганнях з паралельними Командами Н.-А.С.Т. „ШВАБЕН".

Спортові змагання, що тривали цілих 5-ть годин, розпочала Дружина Юньорів У.А.-С.Т. „ЛЕВИ", яка перемогою над Юніорами „ШВАБЕН" 3:0 (1:0) здобула остаточно першість стейту Іллінойс і закваліфікувалась до дальших розгривок з першунами інших стейтів ЗДА за здобуття „Нейшенел Джуніор Кап". Перемога наших Юньорів була завершенням низки елімінаційних змагань системою — І, в яких приймало участь 12 дружин. Варто б згадати, що в попередніх розграх, Юньори „ЛЕВІВ" перемогли „СПАРТ-у" 2:0, і „СЛОВАК" (минулорічного мистця стейту Іллінойс) 3:1. Черговi змагання відіграють наші Юньори в найближчому часі в Сант Луїс, з першуном стейту Мізурі.

Свої успіхи завдячує Команда молодих опікунів м. ін. своєму опікунові Євгенові Дачишин, що вміє поєднати вальори педагога з умінням доброго спортового інструктора. В складі Команди Юньорів виступають: Білоус Григорій, Скочиляс Михайло, Дудка Володимир, Омелянчук Юрій, Тищенко Іван, Дикий Юрій, Бахур Володимир, Куляс Юліян, Матвіїв Ярослав, Стахровський Дмитро (Джім), Перун Ярослав, Галів Орест, Вовковець Олексій.

Нашим наймолодшим змагунам бажаємо і надалі якнайкращих успіхів і твердої волі до перемоги!

Запасна Команда „ЛЕВІВ" в рамах розгривок за першість „Мейджер Дивіжен" здобула перемогу над противником з розрахунком 3:2 (1:1). Найкращим змагуном на гриці був воротар Богдан Шиманський, що зліквідував притомно цілу низку стрілів на свої ворота і бравурно оборонив карний коп.

Ворота стрілили: І. Дахнівський (2) і Фостяк В.

Деб'ют І-ої Команди „ЛЕВІВ" у вищій футбольній клясі випав зовсім задовільно. В ефективній боротьбі, що велася з перемінною перевагою, „ЛЕВИ" стрілили 4 „ґолі", з того 3 до воріт противника, а один самовбивчий до власних воріт.

„ЛЕВИ" виступили в складі: Касіян Микола, Ленчицький Роман, Зарицький Василь, Мицавка Ярослав, (Батерфальве Моньо), Кузик Юрій, Пундор Осип, Шанасарян Альберт, Куцан Богдан, Стефанович Драґосляв, Дахнівський Мирон, (Шлапак Ярослав), Дикий Ярослав.

Ворота здобули: Д. Стефанович (2) і А. Шанасарян, та Ю. Кузик (самовбивчі). Гра наших змагунів була жертвенна і розумна. Переміщення В. Зарицького з нападу до оборони вповні себе виправдало. На особливе виріжнення заслуговує воротар М. Касіян, що, хоч мав „повні руки роботи", не дозволив сильному противникові стрілити ані одних воріт.

Ю.Т-вич

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — З огляду на свято Матері, збори Тов. „Єдність" від. 163 є відложені на неділю 20. травня в першій годині пополудні в Домі Горожан, 847 N. Franklin Str. Проситься всіх членів прийти на збори, бо є багато справ до полагодження. — М. Паранич, секретар.

СКРЕНТОН, ПА. — Тов. Над Збруча, від. 280, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю 13. травня, о год. 2-гій пополудні в Укр. Гор. Клюбі, 608 Вест Лакаванна Ев. — За уряд: О. Запоточний, Р. Рубльовський.

ФИЛАДЕЛФІА, ПА. — Тов. ім. Дм. Вітовського, від. 375 подає до відома всім своїм членам, що місячні сходини відбудуться в суботу, 12. травня ц. р. о год. 7. ввечорі в домівці Укр. Клюбу при 847 N. Franklin вул. Проситься членів прибути на ці сходини, бо є багато справ до полагодження. Довгуючих членів, проситься о вирівнання залеглих вкладок до Союзу. — За уряд: В. Василюк, гол.; О. Грималяк, скарб.; П. Іваш, секр.

ЮТИКА, Н. Й. — Від. 58 повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 12. травня, о год. 6. ввечорі, в залі при 209 First Str. Ввічливо проситься всіх членів явитися на збори та вирівняти свої вкладки. — За уряд: В. Запаранюк, рек. секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. — Місячний мітинґ Сестрицтва Рожд. Пресв. Богородиці, від. 36 відбудеться в неділю, 13. травня, о год. 2. пополудні в церковній галі під ч. 303 Гудсон аве. Просимо членок, місцевих і позамісцевих, прийти на мітинґ, бо є важні справи до полагодження. Проситься нових іміґранток вступати в члени нашого відділу. — За уряд: К. Шурґот, предс.; Х. Вялецка, кас.; С. Гунька, секр.

YOUNGSTOWN, O. — St. John the Baptist Society, Br. 230, 914 Franklin Ave., Youngstown, O., will hold its regular monthly meeting Sun., May 13, 1951, at 3 P. M. at the Society's Home a tthe above address. All members are urged to attend. — M. Sawczak, Sec'y.

Для кращого завтра купуйте Бонди Перемоги.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Місячні збори Т-ва „Дністер" від. 361 відбудуться в суботу, 12. травня 1951 р. о год. 8. ввечорі в домівці Укр. Катол. Ветеранів 33 Е. 7 вул. Ню Йорк. Проситься членів прибути обов'язково на збори та вирівняти свої задовження. В програмі зборів є до обговорення важливі справи. — За уряд Т-ва: М. Малетич, голова; П. Кучма, фін. секр.; Н. Левкович, скарбник, В. Варагура, рев. секр.

БОФАЛО, Н. Й. — Бр. св. о. Николая, від. 127 повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю 20. травня в церковній галі, зараз по співаній Службі Божій. Наші збори відбуваються завжди в третю неділю по першім, але урядники полагоджують справи теж і в четверту неділю, зараз по співаній Сл. Божій, а крім того і в останні дві середи місяця від 8 до 10 год. ввечорі в церковній галі при Філмор і Онейра вул. Напоминаємо всіх членів не забувати за свої обов'язки, щоб опісля не було нарікань, як коли прийдеться когось суспендувати. — За уряд: І. Вула, голова; П. Володка, фін. секр.; М. Левицький, рек. секр.

НЮАРК, Н. Дж. — Місячні збори Тов. ім. Михайла Грушевського, від. 219, відбудуться в суботу 12. травня о год. 8-мій ввечорі в укр. правосл. галі 675 савт 19 вул. Проситься членів платити свої вкладки на зборах, бо на то є місячні збори кожного місяця в другу суботу по першім, щоб члени полагоджували на них союзові справи. — Г. Дорошенко, предс.; А. Баран, кас.; А. Мудровський, секр.

ЕМБРИДЖ, ПА. — Бр. св. Василія Великого, від. 161, повідомляє своїх членів і членкиць, що місячні збори відбудуться в суботу 12. травня о год. 7. ввечорі, у власній залі. Проситься всіх членів, місцевих і позамісцевих, прибути точно на означений час, бо є важні справи до вирішення. Кандидатів в члени У. Н. Союзу, і нашого відділу радо приймемо. Напоминаємо довгуючих членів вирівнювати свої залеглости. — Уряд.

МЕНВІЛ, Р. Ай. — Тов. ім. М. Драгоманова, від. 181, повідомляє всіх своїх членів, що звичайні місячні збори, відбудуться в неділю, 13. травня (May 13. 1951) о год. 2. пополудні. Просимо всіх членів прибути на означений час, бо є важні справи до полагодження. — Уряд.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. Дж. — Бр. св. Івана Хрестителя, від. 270, подає до відома всім членам, що місячні збори відбудуться 20. травня в неділю о год. 3:30 пополудні в Укр. Нар. Домі. Просимо всіх членів прибути на збори для обговорення нових справ для добра нашого Братства. — В. Вутковський, рек. секретар.

КЛІФТОН, Н. Дж. — Тов. Укр. Січ, від. 182 повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю 13. травня, о год. 2. пополудні в парафіяльній галі про 45-47 Говн Евня Пасайк Н. Дж. Просимо членів прийти на збори бо є Тов. справи до полагодження. Взивається довгуючих членів прийти на збори та вирівняти свої залеглі вкладки, бо в противному разі можуть бути суспендовані. — М. Філь, предс.; Г. Яськів, секр.

Вступайте в члени У. Н. Союзу

ТАРЗАН, ч. 2588. Карб діє поспішно.

„Чому цей чужинець не був убитий?" — запитався визиваюче Карб. — „Войовники на нараді вирішать його долю" — відповів Аван.

„Я не житиму з ворогом. Вбити його" — закликав Карб. „Чи Карб більший від ради?" запитався Улан сухо. „Заждім, а побачимо".

„Чому ждати? — запитався Карб, виступаючи вперед з ножем у руці. „Вбийте його тепер". — На це відповів Тарзан спокійно: „Лиши це мені, Улане".

Дико самопевний, Карб рушив наперед, піднісши загрозливо ніж.